

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr. 2021-10-4AB** Rīgā

2021. gada 8. aprīlī

Nr. 6-6/16

[personai A]

Par tiesībām pārsūdzēt virsprokurores lēmumu

[1] Tiesībsargs ir saņēmis Jūsu 2021. gada 20. janvāra iesniegumu (reģistrēts 25. 01. 2020. ar Nr. 79), kurā norādāt, ka kriminālprocesā Nr. [...] saņēmat Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurores L. Vehi 2020. gada 28. decembra lēmumu, kurā norādīts, ka tas pārsūdzams 10 dienu laikā Ģenerālprokuratūrā. Norādāt, ka minēto lēmumu savlaicīgi pārsūdzējāt, taču Ģenerālprokuratūras prokurores E. Zariņas 2021. gada 18. janvāra atbildē (turpmāk – *atbilde*) norādīts, ka Jūsu sūdzība nav izskatāma sakarā ar grozījumiem Kriminālprocesa likuma 337. pantā, kas stājušies spēkā 2021. gada 1. janvārī. Lūdzat sniegt atbildi, vai Ģenerālprokuratūras attiecīgā rīcība ir uzskatāma par tiesisku.

Pēc iepazīšanās ar iesniegumā norādītajiem apstākļiem, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 24.panta otro daļu, 2021. gada 8. februārī ierosināta pārbaudes lieta.

Pārbaudes lietas ietvaros tiesībsargs ir vērsies Ģenerālprokuratūrā un Tieslietu ministrijā, lūdzot sniegt informāciju saistībā ar pārbaudes lietā aktuālajiem jautājumiem.

Pārbaudes lietas ietvaros pēc Jūsu sniegtās informācijas, normatīvā regulējuma un judikatūras izvērtēšanas, tiesībsargs sniedz savu atzinumu.

[2] Vispirms vēlos norādīt, ka saskaņā ar Prokuratūras likuma 6. panta pirmo un otro daļu prokurors savā darbībā ir neatkarīgs no citu valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju vai amatpersonu ietekmes un pakļaujas tikai likumam. Saeimai, Ministru kabinetam, valsts un pašvaldību institūcijām, valsts un pašvaldību ierēdņiem, visu veidu uzņēmumiem un organizācijām, kā arī personām ir aizliegts iejaukties prokuratūras darbā lietu izmeklēšanas vai citu prokuratūras funkciju izpildes laikā. Līdz ar to Jūsu sūdzības izskatīšana ir prokuratūras ekskluzīvā kompetencē, un tiesībsargam nav tiesību iejaukties šī uzdevuma izpildē, proti, pārvērtēt vai ietekmēt prokurora rīcību pēc būtības.

Attiecībā uz konkrēto situāciju varu norādīt, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 337. panta trešo daļu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim) amatā augstāka prokurora lēmumu varēja pārsūdzēt nākamam amatā augstāk esošajam prokuroram, taču 2021. gada 1. janvārī stājās spēkā likums “Grozījumi Kriminālprocesa

likumā”,¹ saskaņā ar ko tika grozīta Kriminālprocesa likum 337. panta trešā daļa, paredzot, ka amatā augstāka prokurora rīcība vai lēmums pirmstiesas procesā vairs nav pārsūdzams, izņemot gadījumus, kad prokurora rīcība vai lēmums saistīta ar kriminālprocesa izbeigšanu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 4. pantu kriminālprocesa kārtību nosaka tā kriminālprocesa tiesību norma, kura ir spēkā procesuālās darbības izdarīšanas brīdī. Līdz ar to, 2021. gada 1. janvārī stājoties spēkā grozījumiem amatā augstāka prokurora rīcības vai lēmuma pārsūdzēšanas kārtībā, Ģenerālprokuratūras prokurorei E. Zariņai bija jāpiemēro jaunais (kopš 2021. gada 1. janvāra spēkā esošais) normatīvais regulējums. Ievērojot minēto, tiesībsarga ieskatā Ģenerālprokuratūras prokurore E. Zariņa, sniedzot Jums *atbildi*, rīkojusies atbilstoši Kriminālprocesa likumā noteiktajam.

Vienlaikus vērsu uzmanību, ka no Latvijas Republikas Satversmes 1. panta izriet tādi vispārīgie tiesību principi kā tiesiskas valsts princips, taisnīguma un tiesiskās paļāvības princips.² Kā norādījusi Satversmes tiesa: “No tiesiskās paļāvības principa izrietošā prasība nodrošināt pēc iespējas saudzējošāku pāreju uz jauno tiesisko regulējumu ir īpaši nozīmīga, jo personai, kurai jaunais regulējums tiks piemērots, ir jādod iespēja pienācīgā kārtā tam sagatavoties. Šādu saudzējošāku pāreju iespējams nodrošināt, piemēram, pārejas noteikumos atliekot jaunā regulējuma spēkā stāšanos uz noteiktu laiku vai paredzot, ka tas netiek piemērots personām, kuru tiesiskais stāvoklis tādējādi tiktu būtiski pasliktināts.”³ Konkrētajā gadījumā Saeima, grozot Kriminālprocesa likum 337. panta trešo daļu, nav papildinājusi Kriminālprocesa likumu ar pārejas noteikumiem minētajai tiesību normai, līdz ar to tiesībsarga ieskatā konkrētā situācija Kriminālprocesa likuma 337. panta trešās daļas grozīšanā norāda uz iespējamu tiesiskās paļāvības principa neievērošanu no likumdevēja puses.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 12. panta 7. punktu⁴, atkārtoti vērsu Jūsu uzmanību, ka konkrētajā gadījumā Jums ir tiesības vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā, kuras kompetencē ir izvērtēt likumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei⁵. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajai daļai ieteikums iesniedzams Satversmes tiesā sešu mēnešu laikā no *atbildes* sastādīšanas dienas. Informācija par nosacījumiem valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai Jums sniegta jau 2021. gada 8. februāra vēstulē, tādējādi to atzinumā neatkārtot.

Ar šo atzinumu pārbaudes lieta tiek pabeigta.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

¹ Likums “Grozījumi Kriminālprocesa likumā”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319095-grozijumi-kriminalprocesa-likuma> [aplūkots 2021.gada 6. aprīlī].

² Satversmes tiesas 2019. gada 5. decembra spriedums lietā Nr. 2019-01-01.

³ Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra spriedums lietā Nr. 2005-12-0103.

⁴ Pildot šajā likumā noteiktās funkcijas, tiesībsargs, risinot strīdus cilvēktiesību jautājumos, sniedz privātpersonām atzinumus un ieteikumus cilvēktiesību pārkāpumu novēršanai.

⁵ Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts.